

Tänk att kunna se sina barn och barnbarn när man pratar med dem! Att kunna ringa sina föräldrar och vänner och kunna berätta både med ord och med gester, om man har svårt för att prata. Och vilken lättnad för personalen att inte ständigt behöva ränna runt i trappor in och ut hos gamla utan att ibland kunna sitta lugnt på kontoret och prata med dem. Möjligheten finns.

Ring anhöriga med bildtelefon

Maria Gill har lett ett Västeråsprojekt där man har tittat på flera bildkommunikationssystem. Som ett bevis på att äldre inte har problem med tekniken berättar hon om en man som först besökte sin hustru på korttidsenheten via Giraffen, som är namnet på ett av systemen.

– Kort därefter kom han i egen hög person. Varför kommer du? Du var ju nyss här, säger hon då, berättar Maria Gill.

Ett annat exempel är kvinnan som inte ville prata med sonen som bodde på annan ort via bildtelefon i datorn. Men när sonen

kom på besök i Giraffen lade hon, för att sitta bekvämare, upp fötterna på Giraffens fot.

Samma direkttelefonkontakt får man med Joice och Skype (och andra program som kan laddas ner gratis från internet).

Tryggt komplement

Giraffen, Joice och Skype är några av de bildkommunikationssystem, som finns idag; system som kan bli ett komplement till de fysiska mötena för att skapa en trygg tillvaro för äldre och funktionsnedsatta som bor ensamma.

Det finns flera olika bildkommunikationssystem. En del utgår från teven, andra används via dator.

Det system som man kan överväga ska passa både användare, anhöriga och vårdpersonal. Det är lika viktigt att det fungerar för gammal som för ung. Det ska vara enkelt att ta emot samtal, filmer, meddelanden och information av olika slag. Det ska vara driftsäkert, så att det är tillförlitligt och därmed håller servicekostnaderna nere. För att hålla kostnaderna nere är det bra om det kan servas på distans.

Finns det sådana tulipanarosor? Närpå.

Extra fjärrkontroll till teven

Eftersom äldre människor är vana att använda teve utgår Joice och Ippi från teve som förses med en särskild fjärrkontroll. Action och Skype finns i datorn. Joice, Action och Skype används med webbkamera. Det gör att de fungerar som en bildtelefon om än

med andra möjligheter – och begränsningar. Med Action, Giraffen och Ippi ringer man upp en central där personal svarar, medan man med Joice och Skype når alla vanliga datorer och telefoner. Samtliga system utom Ippi kräver tillgång till internet. Ippi arbetar över GSM-nätet. Den person som ringer upp sitter vanligtvis vid en dator.

Giraffen söker i rummet

När Giraffen vilar står den med bildskärmen mot väggen. Användaren ringer upp med en fjärrkontroll. Den som ringer upp har vidvinkellins i kameran och kan med datormusen styra Giraffen i rummet hos den som blir uppringd, och på det viset söka efter personen om han eller hon inte hörs eller syns till.

Joice, som kallar sitt system tevetelefon,

visar telefonboken som en bildremsa på teveskärmen. Man klickar sig fram till bilden av den person man vill ringa, klickar på personen, som kan nås i princip var som helst i världen den än befinner sig, förutsatt att personen har datorn påslagen eller kan nås på telefon. Giraffen har valt bort telefonbok, även om det rent tekniskt vore möjligt. Man trycker på en knapp och kommer alltid till en bemannad central.

Även utbildning

Action administreras centralt och vänder sig framför allt till anhöriga och äldre med kroniska sjukdomar. Det kan innehålla utbildnings- och informationsprogram om vård och omsorg i det dagliga livet, medicinsk och annan information som kan tänkas vara av intresse. I och med att man använder

“... om man utgår från individens behov och förutsättningar och gör alla val utifrån vad som gagnar användaren uppstår det knappast problem.”

- sig av dator och har internetuppkoppling får användarna även tillgång till internet och e-post. De kan ingå i grupper av andra användare, utbyta erfarenheter och till och med spela spel tillsammans. Centralen är bemannad av bland annat sjuksköterskor, undersköterskor, arbetsterapeut, sjukgymnast och anhörighetskonsulter. Action kan också användas i personalutbildning. Tjänsten utvecklas kontinuerligt i relation till aktuell forskning och vilka synpunkter som kommer in från användare och personal. Den blir tillgänglig för privatpersoner senare i vår. Med Ippi behövs varken mobiltelefon

			
<i>System</i>	Giraffen	Joice	Ippi
<i>Kommunikation</i>	Direkt, som bildtelefon.	Direkt, som bildtelefon.	En elektronisk brevlåda kopplad till teven. Den kan ta emot och skicka meddelanden som e-post, SMS och MMS, med bilder, filmer, ljud och textmeddelanden från alla mobiltelefoner och datorer.
<i>Utrustning hos den behövande</i>	Ingen extra utrustning utöver roboten.	Teve med SCART-ingång och särskild fjärrkontroll.	Teve med Ippi, en särskild fjärrkontroll.
<i>Utrustning hos övriga</i>	Dator med bildskärm, tangentbord, mus, webbkamera och mikrofon.	Dator med webbkamera (headset).	Mobiltelefon eller dator.
<i>Anslutning</i>	Internet med bredband.	Internet med bredband.	GSM-täckning.
<i>Användning</i>	Ringer som en telefon. Ett knapptryck på Giraffen eller på fjärrkontroll för att svara eller neka. Alla som har mjukvaran kan ringa upp. Med ett knapptryck ringer man upp ett supportcenter som är ständigt bemannat. Med musen kan den som ringer upp styra roboten i rummet hos brukaren.	Kontaktlista som bilder i teverutan. Tryck en gång för att aktivera, tryck en gång till för att ringa upp. Automatisk aktivering av teve vid inkommande eller utgående samtal. Prioriterade samtal besvaras och kopplas upp automatiskt. Vidarekoppling till vilken telefon helst vid ej svar. Fjärradministration av adressbok och inställningar. Vårdgivare kan skapa grupper som kan dela på kontakter.	Meddelanden öppnas med ett knapptryck. Ljudsvar skickas knapptryck. Omvårdsgivare kan via webbtjänsten Ippi-centralen skicka information och frågor som Ippi-användaren kan besvara. En ljusindikator på fjärrkontrollen blinkar när ett meddelande kommit. Förbehåll: En kommunikationstjänst som säljs primärt till kommuner och vårdinrättningar samt till privatpersoner inom anhörigvård
<i>Pris</i>	Kommunen leasar systemet för 3 600 kr per månad. Teknisk support och all mjukvara hos alla berörda ingår.	För mer information om tjänster och priser. Gå in på www.joicecare.se under fliken tjänster. Prislistan finns nederst i innehållsförteckningen.	Startavgift 3 500 kr exkl moms, abonnemang 300 kr per månad för Ippi, Ippi-centralen, övervakning, funktionsgaranti, support och underhåll.
<i>Mer information</i>	www.giraff.org	www.myjoyce.com	www.ippi.se

eller datakunskap för att kunna ta del av text och bildmeddelanden. Genom att tala eller skriva in ett svar kan man lätt skicka en hälsning i retur.

Det behövs bara ett knapptryck på fjärr-

kontrollen. När Ippicentralen frågar till exempel vilken mat som önskas, klickar man bara på bilden av maten.

Jesper Persson, datatekniker vid landstinget Halland, har på uppdrag av Hjälp-

medelsinstitutet tillsammans med en kollega tittat på de nedladdningsbara program som skulle kunna fungera som alternativ till bildtelefonen för döva och svårt hörsel-skadade. De har fastnat för Skype.

– Det är användarvänligt, enkelt att installera, har god videokvalitet i helskärm, hyfsat stor bild, många användare som garanterar kvalitet och det är gratis. Teckenanvändare ska tänka på att för att få bästa möjliga bildkvalitet ska det vara så ljusst som möjligt i rummet.

Programmet tillåter datoranvändare att ringa gratis till varandra. Med olika abonnemang kan man ringa gratis till fasta telefoner i hela världen. Ett abonnemang till fasta telefoner i de flesta europeiska länder kostar knappt 50 kr i månaden.

Sedan en tid tillbaka så passar även den adapter som används till förskrivna bildtelefoner till Skype och man får då även där varseblivning. Nackdelen med Skype är att det i dagsläget inte går att ringa till förmedlingstjänsten för bildtelefoner och få sitt samtal förmedlat till en vanlig telefon.

Maria Gill betonar vikten av att man utgår ifrån vad som kan passa den brukare som man har i åtanke.

– I stället för att utgå från produkten utgår vi från individen, säger hon. Personer kan ha samma behov, men en kanske kan använda dator och Skype eller Ippi medan Giraffen kanske passar bäst för andra.

Spärra ovälkomna samtal

Hur är det då med integriteten? Brukaren kan bli uppringd av i princip alla som har det program som krävs. Men den som blir uppringd kan låta bli att svara. Man kan oftast lägga in en spärr för som bara släpper igenom samtal från dem man vill tala med. Om användaren själv accepterar och ser vinsten med systemet, om man ständigt utgår från individens situation, behov och förutsättningar och gör alla val utifrån vad som gagnar användaren uppstår det knappast problem.

CHRISTINA SANDQVIST

	
Action	Skype
Direkt, som bildtelefon.	Som telefon direkt till annan dator, till mobil- och fasta telefoner. SMS, ljudfiler. Med webbkamera även som bildtelefon.
Utrustning hos alla: Dator med bildskärm, tangentbord, mus, webbkamera och mikrofon.	Utrustning hos alla: Dator med bildskärm, tangentbord, mus, webbkamera och mikrofon.
Internet med bredband, ex. ADSL.	Internet med bredband.
Ringer som en vanlig telefon. På skärmen visas vem som ringer och man väljer om man vill svara. Action-station med bildtelefon som också ger tillgång till internet och e-post. Centralen är Action-central bemannad av bl.a. sjuksköterskor, undersköterskor, arbetsterapeut, sjukgymnast och anhörighetskonsulter. Innehåller medicinsk information och stödprogram om vård och omsorg i det dagliga livet. Kan även användas i personalutbildning. Förbehåll: Kan än så länge endast beställas av kommuner.	Ringer som en vanlig telefon. Kontaktlista med namn på bildskärmen. På skärmen visas vem som ringer och man väljer om man vill svara.
För information om priser och avtal kontakta TeliaSonera, www.telia.se . Fråga efter tjänsten Telia Action.	Laddas ner gratis från internet, gratis (video-)samtal mellan datorer. Kontokostnad avgör brukaren. Olika abonnemang med olika möjligheter.
www.actioncaring.se	www.skype.com